

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA TERMOFIKACINĖSE ELEKTRINĖSE PAGAMINTOS REMIAMOS ELEKTROS ENERGIJOS SUPIRKIMO APIMČIŲ (KVOTŲ) NUSTATYMAS

2010 m. kovo 31 d. Nr. VA-P-20-11-6
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 2-ojo audito departamento direktorės Zitos Valatkienės
2009-12-21 pavedimą Nr. P-20-11

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Renata Vaitulionienė (grupės vadovė)
Vaida Barizienė

Auditas pradėtas 2009-12-21
Auditas baigtas 2010-03-31

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Atlikto audito tikslas – įvertinti remiamos elektros energijos gamybos apimčių nustatymo pagrįstumą ir galimą įtaką elektros energijos kainai.

Lietuvoje energijos gamintojai, gaminantys ir šilumos, ir elektros energiją, yra AB Lietuvos elektrinė ir termofikacinės (kogeneracinės) elektrinės. Jos remiamos Energetikos ministerijai nustatant superkamos elektros energijos gamybos apimtis. Remtina elektros energija superkama Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtintomis kainomis.

Termofikaciniu režimu šiuo metu dirba ir šilumą į centralizuotus šilumos tinklus tiekia 12 termofikacinių elektrinių. Jos ir AB Lietuvos elektrinė pradėtos remti 2003 m., iki 2010 m. jų rėmimo sistema, pagrįsta remtinų elektros energijos gamybos apimčių nustatymu, nesikeitė. Pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus remiamos visos termofikacinės elektrinės, neatsižvelgiant į energijos gamybos efektyvumą. Europos Sąjungos teisės aktuose pabrėžiamas didelio efektyvumo termofikacijos skatinimas. Audito metu nustatėme, kad nacionaliniuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose elektros energijos gamybos supirkimo apimčių (kvotų) nustatymą, akcentuojamas rėmimas, o skatinti efektyvią termofikaciją nenumatyta.

Pagal energetikos ministro patvirtintas pagamintos remtinios elektros energijos apimtis 2010 m. Lietuvos elektrinei nustatyta 2,5 TWh kvota, t. y. daugiau kaip tris kartus didesnė negu 2009 m., o termofikacinėms elektrinėms – 1,05 TWh, t. y. 17,1 proc. mažesnė. AB Lietuvos elektrinė iki 2009 m. pabaigos buvo remiama tiek, kiek reikėjo užtikrinti Lietuvai reikalingą elektros energijos rezervą. Nuo 2010 m. sausio 1 d. AB Lietuvos elektrinei nustatoma remiamos elektros gamybos apimtis ne tik energetikos sistemos rezervams, bet ir tiekimo saugumui užtikrinti. Kaip ir kokiais kriterijais vadovaujantis turi būti įvertinamas tiekimo saugumas – nenustatyta, todėl kyla pagrįstų abejonių, kokio dydžio kvota AB Lietuvos elektrinei reikalinga, kiek reikia generavimo pajėgumų, norint užtikrinti tiekimo saugumą.

Termofikacinių elektrinių elektros energija superkama pagal jų šilumos poreikio apkrovas, atsižvelgiant į elektros energijos vartotojų poreikį. Nustatant supirkimo apimtis iš termofikacinių elektrinių 2010 m. neprognozuota, kokia bus superkama remiamos elektros energijos gamybos apimtis ateinančiais metais. Nenumatyta, kokiais kriterijais vadovaujantis turi būti paskirstomos superkamos elektros energijos gamybos apimtys termofikacinėms elektrinėms.

Remiamos elektros energijos apimčių pokyčiai daro tiesioginę įtaką elektros energijos kainai, tačiau Energetikos ministerija jų nevertino, nustatydama elektros energijos supirkimo apimtis AB Lietuvos elektrinei ir termofikacinėms elektrinėms.

Energetikos ministerijai pateiktose rekomendacijose siūlome įvertinti kogeneracijos perspektyvas šalies energetikos sistemoje ir termofikacinėse elektrinėse pagamintos energijos gamybos ir vartojimo apimtis, teikti pasiūlymus dėl Nacionalinės energetikos strategijos atnaujinimo. Patvirtinti objektyvius kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų pagrįsta remiamos elektros energijos gamybos apimtis AB Lietuvos elektrinei energetikos sistemos rezervams ir tiekimo saugumui užtikrinti. Nustatyti metodus ir objektyvius kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų paskirstoma remiamos elektros energijos gamybos apimtis termofikacinėms elektrinėms. Informuoti AB Lietuvos elektrinę ir termofikacines elektrines apie prognozuojamas remiamos elektros energijos gamybos apimtis keleriems metams į priekį. Tvirtinti remiamos elektros energijos apimčių dydžius, gavus Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos informaciją dėl įtakos elektros energijos kainai įvertinimo.

Pateiktos rekomendacijos aptartos su Energetikos ministerija ir Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija.